

www.ketab.ir

اجاق سرد

عکس‌های مرتضی پورصمدی
دفتر دوم . از نزدیک

FIREPLACE GROWING COLD

PHOTOGRAPHS BY
MORTEZA POURSAMADI

VOLUME TWO . FROM CLOSE

شماره کتابشناسی ملی: ۴۷۱۱۴۷۱	عنوان و نام پدیدآور:
اجاق سرد = Fireplace growing cold / عکس‌های مرتضی پورصمدی؛ ویراستار، مترجم فارسی و انگلیسی احمدپوری؛ [برای] بانک اقتصاد نوین.	
تهران: ویژه‌نگار، ۱۳۹۶.	مشخصات نشر:
ج ۲: تمام تصویر.	مشخصات ظاهری:
فارسی - انگلیسی.	یادداشت:
عنوان دیگر: اجاق سرد: گزیده‌ای از عکس‌های عشایر (۱۳۸۶-۱۳۴۶).	یادداشت:
ج ۱. از دور. ج ۲. از نزدیک.	مندرجات:
اجاق سرد: گزیده‌ای از عکس‌های عشایر (۱۳۸۶-۱۳۴۶).	عنوان دیگر:
ایلات و عشایر.. ایران.. عکس‌ها	موضوع:
Nomads.. Iran.. Photographs	موضوع:
عکس‌ها.. ایران	موضوع:
Photographs.. Iran	موضوع:
۷۷۹/۹۹۵۵۹۷	رده‌بندی دیویی:
[۹۵۵/۹۷]	
TR ۶۵۴/پ ۹۳ ۱۳۹۶	رده‌بندی کنگره:
[DSR ۶۹]	
پورصمدی، مرتضی ۱۳۳۱-، عکاس	سرشناسه:
پوری، احمد، ۱۳۳۲-، مترجم، ویراستار	شناسه افزوده:
بانک اقتصاد نوین	شناسه افزوده:
وضعیت فهرست نویسی: فیا	
۹۷۸-۶۰۰-۸۳۰۶-۰۰-۹	شابک دوره:
۹۷۸-۶۰۰-۸۳۰۶-۰۲-۳	شابک جلد دوم:

اجاق سرد
عکس‌های مرتضی پورصمدی
دفتر دوم از نزدیک
گزیده‌ای از عکس‌های عشایر ایران (۱۳۸۶-۱۳۴۶)

مقدمه‌ها: سید محمد صدرهاشمی نژاد (بنیانگذار بانک اقتصاد نوین)،
گری لوئیس (سازمان ملل متحد در ایران)،
زنده‌یاد بهمن (عکاس)، مرتضی پورصمدی (عکاس)،
دکتر رامین حیدری فارسی (مستندساز)، ابراهیم فیاض (عضو هیأت
علمی دانشگاه تهران)

ویراستار، مترجم فارسی و انگلیسی: احمد پوری
مشاور طرح، مدیر هنری: امراه فرهادی آردکپان
مدیر طراحی و استودیوگرافیک: غزال پریزاد، آزاد فرهادی آردکپان
مدیریت رنگ، آماده‌سازی پیش از چاپ و مدیریت تولید: مسعود نجات
لیتوگرافی و چاپ: اندیشه برتر
صحافی جلد نرم: اندیشه برتر
چاپ نخست: تهران ۱۳۹۶، شمارگان ۱۰۰۰ جلد

کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی مجموعه‌ی دو جلدی این کتاب متعلق به بانک
اقتصاد نوین است. هرگونه کپی برداری، تکثیر، انتشار یا استفاده از تمامی یا بخشی
از تصاویر و متن کتاب به شکل فتوکپی، الکترونیکی، ضبط و ذخیره در سیستم‌های
بازابی و پخش ممنوع و قابل پیگرد قانونی است.



بانک اقتصاد نوین
EN BANK
IRAN'S FIRST PRIVATE BANK
آدرس: تهران، خیابان ولی عصر، بلوار اسفندیار، شماره ۲۴
تلفن: ۸۲۳۳۲۰۰
www.enbank.ir

آدرس: تهران، کدپستی ۱۵۳۳۸/۶۴۸۶، خیابان خرمشهر، خیابان شهید عربعلی (نوبخت)
خیابان سوم، ضلع جنوب غربی میدان سوم، شماره ۵، صندوق پستی ۱۴۱۵۵/۳۱۱
تلفن و دورنگار: ۸۸۷۶۰۹۴۳، ۸۸۷۳۴۱۴۷
info@vijecorp.com

ویرته‌نگار
Vije Negar Publications

۸	روایتی دیگر از زندگی
۱۰	بختیاری
۳۶	قشقایی
۵۰	شاهسون
۶۴	کرد و ترکمان
۸۸	عرب
۱۰۶	ترکمن
۱۱۶	بلوچ
۱۲۶	لُر و لک
۱۴۰	جاسموریان
۱۶۴	طایفه‌ی محمدرضا خانی
۱۷۴	براهویی
۱۸۶	تعامل فرهنگ و طبیعت

روایتی دیگر از زندگی

روزی که اولین عکس جهان در سال ۱۸۲۶ تولید شد، جهان شاید با مهم‌ترین اختراع دوران انقلاب صنعتی روبرو شده باشد. هیچ‌کس در روزهای اولیه فکر نمی‌کرد که این تصاویر کاغذی در طی چیزی حدود ۱۷۰ سال آگاهی و شناخت بشر را از این حد رشد دهد. به گفته‌ی سوزان سونتگ، عکاسی شعور متعارف ما را رشد داد.

عکس‌ها بی‌رحمی همه‌ی شقاوت‌ها، جنگ‌ها، تضادها، بی‌عدالتی‌ها و بسیاری دیگر از موضوعاتی را که در این ۱۷۰ سال در جهان رخ داده پیش چشم ما قرار می‌دهد.

دیگر نیازی نیست که خود در محل حادثه یا رویداد حضور داشته باشیم؛ در مدتی کوتاه هر واقعه از چندین زاویه به داخل خانه‌های ما می‌آید و ما را مجبور به دیدن و چه‌بسا حیرت‌زده می‌کند. باز به قول سونتگ، جهانگردانی شده‌ایم که دیگر نیازی به حرکت کردن نداریم و این تصاویر کاغذی هستند که جهان را نزد ما می‌آورند.

شاید گزافه نباشد اگر بگویم نیروی ایستایی عکس یکی از مهم‌ترین قدرت‌های ذاتی است که در تصویر عکاسی وجود دارد. تا جایی که بخواهید می‌توانید نگاهش کنید، تفسیرش کنید و در مورد موضوعی که به شما نشان می‌دهد قضاوت کنید. در زمانی زندگی می‌کنیم که می‌توانیم تلویزیون و فیلم و اینترنت نداشته باشیم، ولی نمی‌توانیم از عکس

دوری کنیم؛ عکس‌ها ما را احاطه کرده‌اند؛ در منزل، در کیف پول، در خیابان و در هر چیز دیگر که تصور می‌کنید. ما با عکس به دنیا می‌آییم و با آن زندگی می‌کنیم و نیروی واقع‌گرایی پر قدرت عکس جایگزینی برای واقعیت‌هایی شده که نازیرند در بستر زمان فرسوده و به مرگ سپرده شوند.

واقع‌گرایی عکس، گو اینکه در دوران معاصر با تکنولوژی‌های جدید و به‌دلیل بهره‌برداری‌های سیاسی خدشه‌دار شده، هنوز بی‌ریب است و به همین دلیل است که در مقابل عکس تا این حد دفاع هستیم و باورش می‌کنیم.

قبول می‌کنیم موضوعی برده که عکسی از آن گرفته شده و عکس را سندی دال بر حضور موضوع می‌دانیم و باور داریم که عکس دلیلی است بر وجود آن چیزی که می‌بینیم. واقع‌گرایی زمان عکس و ایستایی آن قدرتی شگرف برای این تصویر کاغذی فراهم کرده که در دیگر تصاویر ساخته‌شده آن را نمی‌بینیم.

همان نیروهایی که برشمردم باعث شد عکاسی مستند از روز اول اختراع عکاسی مورد توجه قرار گیرد و بسیاری از عکاسان صاحب‌نام و متعهد از آن برای نشان دادن چیزهایی که نباید وجود داشته باشد و از طرف دیگر به منظور تفسیر و اصلاح آنها استفاده کردند و توانستند آگاهی‌های ما را نسبت به جهانی که در آن زندگی می‌کنیم بیشتر کنند و از طرف دیگر تعهدات انسانی ما را گوشزد نمایند.

موفق دانست در دست یافتن به مجموعه‌ای مستند از دردی که در طول تاریخ کوچیان برده‌اند و می‌برند. آقای پورصمدی با کوشش وصف‌ناپذیر سال‌های زیادی از عمر خود را برای به تصویر کشیدن این حلقه‌های زنجیر صرف کرد تا بتواند متنی مملو از اطلاعات و آگاهی برای ما فراهم کند.

موضوع کتاب موضوع تازه‌ای نیست؛ کتاب‌های زیادی در این زمینه، با زرق‌وبرق و رنگ‌های تند و غیرواقعی، که حاصل تولید عکس دیجیتال است، به چاپ رسیده که بیشتر به مجالس عروسی و گالیم و جاجیم بافی و طبیعتی بی‌نظیر پرداخته‌اند.

اما اینجا با رویی دیگر روبرو هستیم؛ روایتی از درد و رنج و جنگی برای زنده ماندن که فقط از نگاه انسانی برآمده که خود را متعهد به زندگی انسان دیگری می‌داند و سخت کوشیده تا ما را هم به تعهدات انسانی خود واقف سازد تا شاید با هم بتوانیم اندکی از این رنج بکاهیم.

شخصاً این کتاب را، بعد از فیلم «علف»، مهم‌ترین کتاب مستند از این کوچیان می‌دانم و به کوشش و نگاه انسانی عکاس آن غبطه می‌خورم.

زنده یاد بهمن جلالی
عکاس

در بیشتر کتاب‌های تاریخ عکاسی از انسانی که این چنین کار می‌کردند با احترام نام برده شده است. عکاسی مستند اجتماعی رویکردی به عکاسی است که موضوع‌های اجتماعی و نیز اهداف از پیش تعیین‌شده‌ی اجتماعی را در جایگاه نخست اهمیت قرار می‌دهد.

عکس مستند اجتماعی نگاهی جست‌وجوگر به انسان و شرایط اجتماعی‌اش دارد، نگاهی آکنده از شور و احساس و التزام به ارزش‌های انسانی و آرمان‌های والای محقق نمودن شرایط بهتر برای زندگی و کار. خصوصیت تعیین‌کننده‌ی این رویکرد عکاسی بی‌تردید در گرو متنی است که عکس مستند اجتماعی برآمده از آن است، متنی که همسو با نگرش‌های روشنگرانه‌ی قرن نوزدهم گستره‌ای نو در عکاسی پدید آورد.

عکاسی مستند اجتماعی برخاسته از زنجیره‌ی به هم پیوسته‌ی تصاویری است که به نیت دگرگونی پدیداری اجتماعی به وجود می‌آیند و ارزش و اقتدار حلقه‌های این زنجیره عکس‌ها در هم‌نشینی با یکدیگر است. عکاس مستند اجتماعی جای بر دیوار تماشاخانه‌ها ندارد و تأثیر و کارکردش آنجاست که بیشترین مخاطب را داشته باشد، چه به صورت چاپ‌شده در قالب کتاب و چه در نشریات.

کتاب «اجاق سرد» را که روایتی است دردناک از کوچ و زندگی کوچیان متفاوت در ایران می‌توان از نمونه‌های بسیار